

БЕЛАРУСЬ

ГАЗЕТА ўЗНАГОРДЖАНА ГАНАРО-
ВАЙ ГРАМАТАЙ ВЯРХОўНАГА САВЕТА
БССР

15 ЛЮТАГА
1996 года
чацвер

№3 (1739)

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА
ОРДЭНА
ПРАЦОўНАГА Чырвонага
СЦЯГА ДЗЯРЖАўНАГА
УНІВЕРСІТЭТА

УНІВЕРСІТЭТ

Чалавек першай паласы

Лепшай студэнкай працай у галіне сацыяльных навук за 1995 год, прызнанай Акадэміяй навук Беларусі, стала праца студэнткі V курса аддзялення сацыялогіі філасофска-эканамічнага факультэта Кацярыны Угрыновіч. У яе працы "Камунікацыя ў палітычных адносінах пераходнага перыяду" асноўным з'явілася сцверджанне, што ў сённяшнім нашым грамадстве перспектыва паспяховага пераходу ад таталітарнага рэжыму да дэмакратычнага залежыць не толькі ад развіцця палітычных інстытутаў, узроўню дабрабыту краіны і тыпу эканамічнай сістэмы, але і ад фармавання свабоднай камунікацыйнай прасторы і рэальнай дэмакратызацыі камунікацыйнага працэсу. І толькі такім чынам можна ўзвесці кожнага чалавека ў ранг актыўнай асобы, якая прымае ўдзел у грамадскім жыцці і зацікаўленая ў зменах, якія адбываюцца ў краіне.

— Кацярына, што паўплывала на Ваш выбар менавіта гэтай тэмы?

— Любое сацыялагічнае даследаванне праводзіцца ў тым выпадку, калі існуе якая-небудзь спецыяльная праблема ў галіне камунікацыйных зносінаў. Мяне перш за ўсё цікавілі

ўмовы працягання працэсу масавай камунікацыі і камунікацыі ў палітычных зносінах нашай краіны. Камунікацыя мае на ўвазе раўнапраўныя адносіны суб'ектаў, якія перадаюць і якія прымаюць інфармацыю, наяўнасць зваротнай сувязі паміж імі і існаванне свабоднай інфармацыйнай прасторы. Гэтыя ўмовы ў нас у рэспубліцы, на жаль, не выконваюцца. Гэта абумоўліваецца шэрагам прычын палітычнага і эканамічнага характару. Існуе таксама шэраг чыста тэарэтычных пытанняў, якія атрымалі недастатковае асвятленне ў айчыннай літаратуры. З гэтага пункту погляду тэма працы таксама ўяўляла для мяне вялікую цікавасць.

— Якімі крыніцамі карысталіся Вы ў час напісання свайго працы?

— Тэарэтычныя главы былі напісаныя ў час маёй стажыроўкі ў Англіі, у Умбердсайдскай універсітэце на факультэце сродкаў масавай інфармацыі ў рамках праграмы "Тэмпус", дзе ў мяне была магчымасць працаваць з інфармацыяй і літаратурай, якую цяжка было знайсці ў Беларусі, пазнаёміцца з дзейнасцю, англійскага тэлебачання, радыё і прэсы. Я магла параўнаць умовы існавання СМІ ў Англіі, краіне класічнага лібералізму, і Беларусі.

Што датычыцца практычнай часткі маёй працы,

то яна грунтавалася на беларускім матэрыяле. Істотнай дапамогай для мяне сталі матэрыялы і дакументы, прадастаўленыя Архіўным Цэнтрам НІСЭПД (Незалежны інстытут сацыяльна-эканамічных і палітычных даследаванняў).

— Што Вы можаце сказаць аб навучанні сацыёлагаў у Англіі?

— Што датычыцца Умбердсайдскай універсітэта, дзе я праходзіла стажыроўку, то выбар дысцыплінаў па спецыяльнасці "сацыялогія" некалькі шырэй, чым у нас. Перадусім, за кошт мноства спецкурсаў і іншай структуры выкладання. Існуе сістэма абавязковых і так званых "вольных" дысцыплін, якія выбіраюцца па жаданню студэнта. Тэрмін навучання — 4 гады. Формы навучання — аналагічныя беларускім, г.зн. лекцыі, семінары, практыкумы, прычым практыкумы і семінары праводзяцца часта і не вельмі традыцыйна для нас. Трэба таксама адзначыць і вельмі высокі ўзровень і дастатковую колькасць тэхнічных сродкаў навучання. Цікавы вопыт "запрошаных" лектараў, г.зн. асобаў, якія займаюцца чыста практычнай дзейнасцю ў галіне сацыяльных даследаванняў, а не акадэмічных навукоўцаў.

— Вашы планы на будучыню?..

— Сёлета я закончу ўніверсітэт. Зараз я займа-

Дапамог англійскі вопыт

юся, у асноўным, дыпломнай работай, прысвечанай сацыялагічным праблемам прававога рэгулявання камунікацыі. Па сутнасці, гэтая тэма закраналася і ў маёй папярэдняй працы. Праблема цікавіць мяне не толькі як сацыёлага, але і як чалавека, які жыве ў канкрэтнай краіне, у пэўных умовах, якому не абыхаваюся такія паняцці, як "свабода слова і друку", "свабода інфармацыі". Натуральна, што буду спрабаваць паступаць у аспіран-

туру па спецыяльнасці.

— Што Вы хацелі б пажадаць сваім ровеснікам?

— Знайсці сваё месца ў жыцці, рэалізаваць свае здольнасці. Не баяцца цяжкасцей: калі нават наш новы час і цяжкі, то магчымасцей прадастаўляецца мноства. Галоўнае — гэта ісці да намечанай мэты і не ўпускаць шанц.

А яшчэ, паважаныя чытачы, Кацярына на заканчэнне сказала, што хоча як-небудзь паўплываць на будучыню сваёй краіны,

зрабіць нешта карыснае для ажыццяўлення зменаў у грамадстве. І мне падумалася, што такія, здаецца, пакінутыя паняцці, як "грамадзянскі абавязак", "любоў да Радзімы", вельмі патрэбныя для выхавання сённяшняй моладзі. Нас з вамі, тых, ад каго ўжо сёння залежыць будучыня нашай дзяржавы.

Паліна Грушына

Весткі з галоўнага корпуса

Універсітэт напярэдадні выставы

Як Вы ўжо, напэўна, ведаеце, 5-7 сакавіка ў Белдзяржуніверсітэце адбудзецца міжнародная выстава-семінар "Вышэйшая адукацыя ў Беларусі". Мы звярнуліся да аднаго з арганізатараў, начальніка ўпраўлення па міжнародных сувязях Віктара Геннадзевіча Шадурскага з просьбай раскажаць аб мерапрыемстве больш падрабязна.

— Сакавіцкая выстава абяцае быць дастаткова цікавай па зместу. Прыняць удзел у ёй запрошаныя дзяржаўныя і камерцыйныя беларускія ВУЗ, а таксама прадстаўнікі пасольстваў, міжнародных і грамадскіх арганізацый. Аднак усё ж ядром яе выступіць наш

універсітэт. Вопыт леташняй выставы "Беларусь. Адукацыя-95" сведчыць, што мы не заўсёды ўмеем годна паказаць сябе, свае дасягненні і поспехі, якіх у нас шмат. Напрыклад, у сценах універсітэта працуюць лабараторыі сусветнага ўзроўню, а яны, на жаль, нават элементарнага буклета не маюць. Таму арганізацыя выставы "Вышэйшая адукацыя ў Беларусі" з'яўляецца перш за ўсё прыступкай да больш буйных міжнародных выставаў. Бібліятэка, факультэты, кафедры, лабараторыі Белдзяржуніверсітэта павінны ў рамках выставы прадэманстраваць свае дасягненні, напрацоўкі, падзяліцца вопытам і "зна-

ходкамі". А самыя лепшыя будуць запрошаныя 25-27 красавіка прыняць удзел у міжнароднай выставе "Беларусь. Адукацыя-96", дзе будуць удзельнічаць не толькі беларускія, але і замежныя ўстановы і фірмы.

Што датычыцца семінара "Вышэйшая адукацыя ў Беларусі". Міжнароднае супрацоўніцтва і развіццё, то ён пройдзе 5-6 сакавіка. У рамках яго будуць працаваць чатыры секцыі — "Развіццё міжнародных сувязяў", "Арганізацыя навук", "Трансфармацыя гуманітарных і грамадскіх навук", "Інфарматызацыя навучальнага працэсу ў навуцы і ВУЗ".

Варта адзначыць, што ў працы семінара прымуць удзел 14 французскіх калег. Мы спадзяемся, што на ўсіх секцыях сфармулююць нейкія рэкамендацыі, пажаданні па ўдасканаленню сістэмы кіравання ў Белдзяржуніверсітэце. А па заканчэнні семінара плануецца выпуск тэзісаў на беларускай і французскай мовах, якія будуць перададзеныя ў шматлікія еўрапейскія арганізацыі.

Так што 5, 6, 7 сакавіка нас і вас чакае складаная, але цікавая праграма.

Вольга Хадарэнка

Рэдакцыя газеты "Беларускі ўніверсітэт" віншуе ўсіх мужчын БДУ з 23 лютага -- святам, якое даўно ўжо згубіла сваё "мільтарыскае" адценне і ўспрымаецца большасцю з нас проста як Мужчынскае Свята.

Мой кумір — мой любімы...

У дзень святога Валянціна прызнаюцца ў каханні нават "зоркам" і прэзідэнтам

— Улада Сташэўскага я палюбіла (і не толькі як спевака) з першага погляду. Яго вочы, вусны, голас, манеры. Я ведаю, што мы ніколі не будзем разам, але паклялася, што буду кахаць яго вечна, і вельмі хачу мець ад яго дзіця.

— У Танюшы Аўсienка мяне захапляе ўсё: ад гарэзлівага агеньчыка ў вачах да завушніцаў. Я не магу сустрэць жанчыну, якая хаця б крыху была падобная да яе. Навакольныя нават смяюцца з мяне...

— Ён грае адну з галоўных роляў у фільме "Начны экіпаж"...

Гэтыя прызнанні — прыкметы заражанага масавымі псіхозамі грамадства, яны кранаюць душу адкрытасцю, шчырасцю, але больш — наіўнасцю.

Мы любім сваіх куміраў, схіляемся перад іх талентам, прытрымліваючыся пры гэтым пэўных рамак. Ці заўжды? Васемнаццацігадовая ленинградка выкінулася з акна чатырнаццаціэтага паверха, даведаўшыся аб трагічнай гібелі Віктара Цоя. Любоў да куміра аказалася мацнейшай за любоў да жыцця. Нярэдка яна ж аказваецца мацнейшай за любоў да жыцця і здароўя самога куміра: на адным з канцэртаў ледзь не задушылі абкручаным вакол шыі шалікам Валерыя Ляонцьева, больш за 50 чалавек былі шпіталізаваныя ў час выступу славуных рок-музыкантаў у Харкаве... Спробы "разар-

ваць" сваіх улюбёнцаў на сувеніры... Паламаныя лаўкі і косці...

Гарачую любоў да чалавека-куміра псіхологі, з якімі я сустракалася, аднеслі да галіны малавывучанай, а таму без праведзеных даследаванняў кажаць аб ёй не сталі. Мы ж на глыбокія навуковыя высновы не прэтэндуюем.

Што прымушае здзяйсняць неразумныя ўчынкі? Адкуль гэтая закаханасць у далёкую "зорку" эстрады, кіно, спорту, палітыкі? Што прымусіла кубінскую жанчыну падчас шматтысячнага мітынга (па словах відавочцы) крычаць: "Фідэль, я хачу ад цябе дзіця!"?

Формулы кахання, а таксама законаў, якія яе выводзяць, (на жаль? на шчасце?) няма. Але нейкія заканамернасці ўсё ж існуюць.

Развіццё тэле- і відэатэхнікі дасягнула ўзроўню, калі тэлевізар стаў не толькі паўнапраўным членам сям'і, але і заменай іх. Звузілася кола чалавечых зносінаў. Якія тэатры? Якія выставы ці сустрэчы? У горшым выпадку — у газеце прачытаем. А каб самім — пазбаўце. А з экрана Вам (і толькі Вам, як здаецца) падміргвае прыгажун Ламберт і асляпляльна ўсміхаецца Джулія Робертс. Так блізка, што варты толькі працягнуць руку... А калі яны яшчэ і прадмет уздыхання суседкі (суседа) па лесвічнай пляцоўцы...

Каго ж мы любім? Акцёра або яго ролю? Аўта-

ра ці яго героя? Чалавека ці міф, створаны прэсай?

У дзяцінстве мая сяброўка была закаханая ў акцёраў, якія гралі ў вестэрнах. Высакародны каўбой, "герой у белым" па законах жанру ўдала разбіраецца з адпетымі нягоднікамі. Ён прыгожы і разумны, страляе "ад бядра" і ўпэўнена трымаецца ў сядле. А галоўнае — рызыкуючы жыццём, абараняе гарачае і адзінае каханне. Расчараванне (у той час — трагедыя) сяброўкі было ў тым, што ў рэальным жыцці яе "анёлы" з лёгкасцю мянялі пальчаткі, партнёраў па здымачных пляцоўках і жонак. Законных і незаконных.

Фота-, кіна-, тэлекамеры не ў стане перадаць глыбока і ўсебакова пачуцці, думкі, характар тых, хто знаходзіцца ў фокусе аб'ектыва. Зрэшты, гэта тычыцца не толькі душы. Вельмі проста адкрыўся сакрэт маладосці вядомага поп-спевака Кліфа Рычарда. Яго кампанія гуказапісу памылкова распаўсюдзіла дзве амаль адвольныя фатаграфіі спевака з той толькі розніцай, што на адной з іх пры дапамозе камп'ютэрных эфектаў прыбралі маршчыны з твара 55-гадовага Рычарда. Да другой рука рэтушора не дакралася. "Самыя прыгожыя ногі" Ціны Тэрнер, па сведчанню абутковага дызайнера, не адпавядаюць тытулу — яны маршчыністыя. Часам карэкціруюцца цела і твар

непасрэдна "арыгінала". Па сцверджанню журналістаў, пухлыя вусны сённяшняй Мадоны "а-ля Мэрылін Манро" — вынік калагенавых ін'екцый. Падлічыць жа пластычныя аперацыі Майкла Джэксана — справа і зусім безнадзейная. Сярод больш блізкіх нам "зорак" таксама знаходзяцца ахвотныя расправіць маршчыні і падправіць носік.

Кумір як аб'ект любові і пакланення ствараецца цэлымі брыгадамі візажыстаў, цырульнікаў, мадэляраў, журналістаў і медыкаў. Натуральна, што знайсці раўнацэнную замену сярод навакольных досягчы складана. Плюс да гэтага асабісты вартасці куміра. Вось і атрымліваецца: "Любовь — это только портрет на стене, любовь — это взгляд с экрана" (некалькі год таму Вячаслаў Бутусаў праспяваў

аб Алене Дэлоне, які, як сапраўдны француз, размаўляе па-французску і адмаўляецца ўжываць моцны спіртны напой "eau de Cologne" — адэкалон).

Экраннае каханне замяняе рэальнае. У куміры атаясамліваюць асобу са сцэнічным іміджам. Любяць не самога чалавека, а ўяўленне аб ім. Гэта сустракаецца і ў рэальным жыцці. "Мы не можам жыць адзін без аднаго, але і адзін з адным жыць не можам", — казала адна знаёмая мне пара. На адлегласці іх рамантычнае каханне расло і мацавалася, але пры зацягнутых сустрэчах разбівалася аб дробязі побыту.

І ўсё ж любоў — няхай безадказная любоў да куміра — уласцівая натуральнаму палкім, страсным, неардынарным, а праз яе безнадзейнасцю — яшчэ і мужчын. Здольнасцю кахаць —

ці не гэта вышэйшая плата за пакуты, за шанц захаваць сваю годнасць і ўнутраную чысціню?

У большасці выпадкаў гэтае каханне перарасце ў пачуццё да простага суседскага хлопца ці дзяўчыны. Можна, толькі крыху завясыць планку патрабаванняў да выбранага (выбранніцы).

Праміне час, і ўжо сваім дзецям сённяшняй "няшчаснай" закаханая са шчырасцю Інны Афанасьевой праспявае:

Век зусім кароткі, знаю,
У тваёй бяды.
Я сама была такая,
Такая, як і ты...

Святлана
Камісарава

Ведай нашых!

Прэміяй АН Беларусі 1995 года за цыкл працаў "Распрацоўка канструктыўных метадаў рашэння экстрэмальных задач" быў ўзнагароджаны прафесар, заслужаны дзеяч навук Беларусі, доктар фізіка-матэматычных навук загадчык кафедры метадаў аптымальнага кіравання Рафаіл Фёдаравіч Габасаў.

Афіцыйна

Палажэнне аб студэнцкім савеце інтэрната

I раздзел. Агульныя палажэнні

1. Студэнцкі савет (студсавет) інтэрната з'яўляецца вышэйшым органам самакіравання і складаецца з ліку выбраных старастаў паверхаў і зацверджаных на сходах паверхаў старшыні і яго намесніка.

2. Студсавет ажыццяўляе сваю дзейнасць у адпаведнасці з гэтым Палажэннем, супрацоўнічае з аддзелам па справах моладзі, адміністрацыяй інтэрната, дэканатамі і прафкамам студэнтаў.

3. У кампетэнцыю студсавета ўваходзяць пытанні, датычныя працы, побыту і адпачынку студэнтаў; кантроль (разам з адміністрацыяй інтэрната) за санітарным станам жылых памяшканняў і месцаў агульнага карыстання; выкананне студэнтамі правілаў пражывання, тэхнікі супроцьпажарнай бяспекі і праласнага рэжыму; накладанне спагнанняў за парушэнне "Правілаў унутранага распарадку ў інтэрнатах БДУ".

4. Студсавет працуе ў шчыльным кантакце з адміністрацыяй інтэрната, аддзелам па справах моладзі і грамадскімі арганізацыямі. З гэтай мэтай праводзяцца пашыраныя пасяджэнні студсавета, дзе заслухоўваюцца паведамленні загадчыцы інтэрната, каменданта, выхавальнікаў і іншых запрошаных асобаў.

5. Рашэнні студсавета з'яўляюцца абавязковымі для ўсіх жыхароў інтэрната, калі яны не супярэчаць дзейнаму заканадаўству.

II раздзел. Права студсавета

Студсавет інтэрната мае права:

1. Прадстаўляць інтарэсы студэнтаў, якія пражываюць у інтэрнаце, ва ўзаемаадносінах з адміністрацыяй Белдзяржуніверсітэта, грамадскімі арганізацыямі.

2. Абмяркоўваць на сваіх пасяджэннях і ўносіць прапановы ў планы работы выхавальнікаў, культурнага і

інструктараў па спорту.

3. Уносіць прапановы адміністрацыі інтэрната па палепшэнню жыллёва-бытовых умоў пражывання студэнтаў і заслухоўваць паведамленні загадчыцы інтэрната аб прымаемых мерах.

4. Кантраляваць якасць рамонтных працаў, якія праводзяцца ў інтэрнаце.

5. Садзейнічаць заключэнню дагавораў з адміністрацыяй студгарадка па выкарыстанню ўласнасці і інвентара ў рабочых, спартыўных, бытавых і пакоях адпачынку студэнтаў.

6. Прыцягваць студэнтаў, аспірантаў да дзяжурства ў інтэрнаце, на паверсе, на кухні, вахце і іншых відах работ па самаабслугоўванню.

7. Уносіць прапановы адміністрацыі для ўзнагароджання па выніках конкурсаў, а таксама студэнтаў, якія асабліва вылучыліся з ліку тых, хто пражывае ў інтэрнаце.

8. Накладаць наступныя спагнанні за парушэнні "Правілаў унутранага распарадку" і за

невывананне рашэнняў студсавета, агульнага сходу:

- папярэджанне,
- вымова,
- строгая вымова,
- хадайнічаць перад адміністрацыяй БДУ аб высяленні з інтэрната,
- хадайнічаць перад адміністрацыяй БДУ аб адлічэнні з універсітэта.

III раздзел. Абавязкі студсавета

Студсавет арганізоўвае сваю работу ў адпаведнасці з планам, зацверджаным агульным сходам на адзін навучальны год. Рашэнні і пастановы студсавета афармляюцца дакументальна пратаколам пасяджэнняў.

Студсавет інтэрната абавязаны:

1. Сачыць за выкананнем "Правілаў унутранага распарадку", аховы працы, правілаў супроцьпажарнай і тэхнікі бяспекі, рэгулярна праводзіць правяркі санітарнага стану жылых пакояў і месцаў агульнага ка-

рыстання (не радзей за адзін раз у месяц).

2. Мець спісы студэнтаў, якія пражываюць у інтэрнаце, весці ўлік і кантроль за размяшчэннем студэнтаў, аспірантаў.

3. Складаць графікі дзяжурства студэнтаў на вахце.

4. Інфармаваць выхавальнікаў, адміністрацыю інтэрната, дэканаты аб парушэннях, якія адбыліся ў інтэрнаце.

5. Узаемадзейнічаць з дырэкцыяй студгарадка, аддзелам па справах моладзі, прафкамам студэнтаў па пытаннях, датычных студэнцкага жыцця.

6. Садзейнічаць рабоце ў інтэрнаце клубаў па інтарэсах, творчых і прафесійных аб'яднанняў студэнтаў шляхам каардынацыі дзейнасці студэнтаў і спецыялістаў з ліку выкладчыкаў, культурных і навуковых работнікаў.

7. Каардынаваць у інтэрнаце работу студэнцкага і спартыўнага клубаў у арганізацыі вольнага часу студэнтаў.

8. Праводзіць агляды-курсы на званне "Лепшы паверх", "Лепшы пакой", прымаць

удзел у аглядае-конкурсе "Лепшы інтэрнат БДУ".

9. Даваць справаздачы аб зробленай рабоце за год на агульным сходзе студэнтаў, што пражываюць у інтэрнаце.

IV раздзел. Гарантыі паўнамоцтваў студсавета

1. Студсаветам інтэрната ў ажыццяўленні іх паўнамоцтваў садзейнічае аддзел па справах моладзі.

2. Аддзел па справах моладзі, прафкам студэнтаў апэратыўна прадастаўляюць неабходную інфармацыю на запыты студсаветаў.

Падрыхтавана па
рашэнню Савета
БДУ аддзелам па
справах моладзі

Што можа быць лепей для студэнта, чым адведаць на Таццянін дзень медавухі, налітай уласнаручна рэктарам МДУ член-карэспандэнтам РАН В.А.Садоўнічым?

Нашы суседзі

25 студзеня 1996 года Маскоўскаму дзяржаўнаму ўніверсітэту імя М.В.Ламаносава споўніўся 241 год. Указ аб заснаванні ўніверсітэта быў падпісаны Елізаветай Пятроўнай 12 (25) студзеня 1755 года — у дзень святой Таццяны па

праваслаўнаму царкоўнаму календару.

Свята пачалося 24 студзеня канцэртамі ў Палацы культуры МДУ і святковым дыскатэкам у галоўным будынку на Варэб'евых гарах. 25 студзеня адбылося ўрачыстае ўручэнне прэмій імя М.В.Ламаносава і І.І.Шува-

лава ў старым будынку на вуліцы Махавой.

На святкаванні ў МДУ быў запрошаны начальнік аддзела па справах моладзі БДУ, віцэ-прэзідэнт Еўразійскай Студэнцкай асацыяцыі Аляксей Багдановіч, які і прадаставіў рэдакцыі газеты фотаздымкі.

Званне ганаровага доктара Маскоўскага ўніверсітэта было прысуджана мэру Масквы Ю.Лужкову.

Дзіка паведамляе

Беражыце сябе

У студзені 1996 года па Маскоўскаму раёну адбылося 6 дарожна-транспартных здарэнняў. Адзін чалавек загінуў, пяць — атрымалі раненні. 2 ДТЗ здзейснілі п'яныя вадзіцелі, 3 адбыліся па віне пешаходаў.

Трагічна завяршылася жыццё студэнта 3-га курса БДУ Калягі Аляксея Аляксандравіча (1975 г.н.). Не зважаючы на правілы дарожнага руху, ён вырасыў перайсці дарогу па-за пешаходным пераходам. Выскачывшы на праездную частку, ён трапіў пад колы аўтамабіля і памёр на месцы здарэння. Гэтага магло і не быць.

Мы звяртаемся да пешаходаў: выконвайце правілы дарожнага руху. Памятайце, што пры тармажэнні машына раптоўна не спыніцца. Секунда беражэ жыццё.

Дзяржаўтаінспектар Маскоўскага ДАІ А.Кудраўцаў

Конкурсы

Конкурс "Навука-96"

1. Фонд фундаментальных даследаванняў Рэспублікі Беларусь арганізуе конкурс праектаў фундаментальных і пошукавых даследаванняў "Навука-96" з мэтай выяўлення і фінансавай падтрымкі творчых навуковых калектываў і асобных навукоўцаў у вырашэнні актуальных навуковых праблем з улікам тэндэнцый развіцця сусветнай і айчыннай навукі, а таксама інтарэсаў эканамічнага і культурнага развіцця Беларусі.

У адпаведнасці са Статутам асноўнай мэтай Фонду з'яўляецца падтрымка ініцыятыўных кароткатэрміновых навуковых праектаў. Сістэматычныя даследаванні не фінансуюцца.

2. Конкурс "Навука-96" праводзіцца як адкрыты конкурс без абмежавання тэматыкі.

3. На конкурс прымаюцца заяўкі творчых навуковых калектываў і асобных навукоўцаў Рэспублікі Беларусь.

4. Па выніках конкурсу ажыццяўляецца мэтавае фінансаванне праектаў фундаментальных і пошукавых даследаванняў, якія прайшлі адбор у секцыях савета Фонду на падставе заключэнняў незалежных экспертаў і былі прынятыя да фінансавання пленарным пасяджэннем савета Фонду на падставе дагавораў выканаўчай дырэкцыі Фонду з юрыдычнымі і фізічнымі асобамі — выканаўцамі праектаў.

5. Пачатак фінансавання праектаў, якія прайшлі па конкурсу, плануецца ажыццяўляць са студзеня 1997 года.

6. На конкурс "Навука-96" вылучаюцца праекты, здольныя ўнесці істотны ўклад у пашырэнне і паглыбленне навуковых ведаў, якія адрозніваюцца навізнай і

арыгінальнасцю ў пастаноўцы і правядзенні фундаментальных і пошукавых даследаванняў і накіроўваюцца на дасягненне якасна новых навуковых вынікаў вялікай тэарэтычнай і практычнай значнасці.

7. Пры разглядзе праектаў будучы ацэньвацца:

— адпаведнасць чаканых вынікаў сусветнаму навуковаму ўзроўню;

— актуальнасць тэматыкі;

— навуковая пераканаўчасць кіраўніка праекта і ўсяго навуковага калектыву;

— дастатковасць навуковага зачыну і неабходнай матэрыяльна-тэхнічнай базы. Перавагу пры праходжанні конкурсу пры іншых роўных умовах будучы мець праекты, выканаўцы якіх маюць пагадненні аб сумесных з замежнымі навукоўцамі працах ці дакументы аб намерах.

Тэрмін-выканання праекта не павінен перавышаць 2 гады і толькі ў асобных выпадках можа складаць 3 гады.

Дубліраванне планавай тэматыкі не дапускаецца.

Праекты, якія ўдзельнічалі ў папярэдніх конкурсах альбо па зместу супадаюць з імі, да ўдзелу ў конкурсе "Навука-96" не прымаюцца.

8. Заяўка на праект уносіцца па ўстаноўленых саветах Фонду формах у 3 экзemplярах.

Формы заявачных матэрыялаў, а таксама кансультацыі па іх саставу і зместу можна атрымаць у выканаўчай дырэкцыі Фонду.

9. Прапановы на конкурс прадастаўляюцца да 18 сакавіка 1996 года ўключна. Для іншагародніх дата вызначаецца па штэмпелю на паштовым адпраўленні.

10. Матэрыялы накіроўваюцца ў выканаўчую дырэкцыю Фонду фундаментальных даследаванняў Рэспублікі Беларусь на адрас: 220072, г.Мінск, пр.Ф.Скарыны, 66, пакой 414; тэл. 39-48-90, 39-57-22, тэлефакс 252494 НАУКА АТ, тэлефакс (0172) 39-31-62.

Международная Соросовская программа образования в области точных наук в Беларуси объявляет конкурс по подпрограмме "Соросовские аспиранты"

Целью настоящей подпрограммы является поддержка аспирантов очного обучения высших учебных заведений и научно-исследовательских учреждений Республики Беларусь, которые специализируются в области физики, химии, математики, биологии и наук о Земле.

Для участия в конкурсе необходимо наличие, по крайней мере, одного из следующих условий:

— публикация научных статей в отечественных, зарубежных журналах или сборниках научных работ (прилагаются отсканированные копии опубликованных статей, справки из редакций о принятии статей к печати);

— участие в научных конференциях, симпозиумах, конгрессах и совещаниях с докладами и сообщениями (прилагаются тезисы докладов и сообщений или приглашения и программы конференций);

— участие в качестве соисполнителей в грантах, полученных от различных научных фондов (прилагаются копии выделенных грантов с указанием включенных в грант исполнителей или заверенные печатью справки администрации института, кафедры или лаборатории о включении данного аспиранта в коллектив, выполняющий исследование по гранту).

Дополнительные баллы будут начисляться аспирантам за педагогическую работу в вузах (прилагается справка администрации вуза об объеме выполняемой педагогической нагрузки).

Соросовским аспирантам-победителям конкурса 1994/1995 учебного года, желающим участвовать в настоящем конкурсе, необходимо продублировать присланные в прошлом году документы и отдельно

представить документы, подтверждающие выполненные за период получения Соросовской стипендии условия конкурса.

Победители будут определены по совокупности всех выполненных условий конкурса. При прочих равных условиях будут приняты во внимание рекомендации Соросовских профессоров и Соросовских доцентов.

К документам, присылаемым на конкурс, необходимо приложить конверт с обратным адресом, справку из учебного заведения или научного учреждения о сроках обучения в аспирантуре, специальности и сданных кандидатских экзаменах, а также анкету, содержащую следующую информацию о претенденте:

— фамилия и имя на русском и английском языках, отчество;

— название организации,

в которой обучается аспирант с указанием адреса организации и телефона отдела аспирантуры;

— название кафедры, отдела или лаборатории с указанием телефона;

— тема диссертации;

— фамилия, имя, отчество руководителя с указанием его учёной степени, звания и контактного телефона;

— домашний адрес, включая почтовый индекс, телефон и все реквизиты для надёжного и быстрого обмена информацией;

— паспортные данные.

Документы на участие в конкурсе должны быть высланы до 1 марта 1996 года по адресу: 220072, г.Минск, пр. Ф.Скорины, 66, Международная Соросовская Программа образования в области точных наук.

Контактный телефон: (0172) 68-57-45

Выплата стипендий будет осуществляться в течение 10 месяцев, начиная с января 1996 года.

Документы, не содержащие вышеперечисленной информации о претенденте, рассматриваться не будут.

Вестки з бібліятэкі

Навіны ад "PASCAL"

З мінулых нумароў нашай газеты Вы ўжо, напэўна, ведаеце, што ў жніўні 1995 года бібліятэка БДУ атрымала ў рамках міжнароднай праграмы "TEMPUS" базу даных на CD-ROM дысках "PASCAL" і абсталяванне для карыстання ёю. Многія навукоўцы і спецыялісты, а таксама выкладчыкі, аспіранты і студэнты БДУ і іншых ВНУ паспелі ўжо як след ацаніць гэтую навінку.

База даных "PASCAL" — выдатная дапамога для ўсіх, хто займаецца навуковай дзейнасцю. Яна адлюстроўвае дасягненні сусветнай навукі і тэхнікі ў галіне прыродазнаўчых навук (фізіка, хімія, біялогія), а таксама прыкладных навук, сельскай гаспадаркі, медыцыны.

База даных "PASCAL" створана ў інстытуце навукі і тэхналогіі INIST (Францыя). Гэта адзін з буйнейшых міжнародных інфар-

мацыйных цэнтраў, які на сённяшні дзень мае ў сваіх фондах больш за 25500 перыядычных выданняў з усяго свету па ўсіх галінах навукі і тэхнікі, 36000 навуковых дакладаў французскіх прыватных і дзяржаўных фірмаў і арганізацый, 47000 справаздач НДР, 6300 дысертацый навукоўцаў Францыі. Больш таго, INIST мае доступ да базаў даных еўрапейскай навуковай літаратуры. Базу даных INIST а выкарыстоўваюць навукоўцы і спецыялісты многіх краін свету, а з нядаўняга часу — і нашай краіны.

Уся інфармацыя ў базе даных "PASCAL" прадастаўлена на англійскай, французскай, іспанскай мовах, а весткі па мета-

лургіі — на нямецкай. Кожны бібліяграфічны запіс, апроч звестак аб аўтарах, назве і крыніцы, утрымлівае адрас перашага аўтара, назву краіны, горада, арганізацыі і спіс ключавых слоў. Па ключавых словах, якія ўтрымліваюцца ў назве дакумента ці анатацыі, Вы знойдзеце ўсю неабходную інфармацыю. Пошук можа адбывацца і па іншых параметрах: мове, аўтару, тыпу дакумента, крыніцы і г.д., — прычым, як паасобна, так і па ўсіх параметрах адначасова. Гэта вельмі зручна. У рамках тэматычнага пошуку запыт па жаданню можна пашырыць, звязіць або ўвесці абмежаванні.

Адзначым, што такая сістэ-

ма не толькі зручная, але і даволі простая. Адзінае, што Вам неабходна, — веданне замежных моў. Каманды падказкі даюцца на французскай і англійскай мовах. Артыкулы і кнігі рускіх аўтараў падаюцца па лацінскаму алфавіту.

Да нядаўняга часу база даных храналагічна ўключала інфармацыю, якая паступіла ў INIST з 1987 па сакавік 1995 года. Але зараз бібліятэка БДУ атрымала новы CD-ROM дыск з усёй інфармацыяй за 1995 год.

Так што запрашаем навукоўцаў, спецыялістаў, навуковых супрацоўнікаў, аспірантаў і студэнтаў, якія займаюцца навуковай дзейнасцю, азнаёміцца з навінкамі базы даных "PASCAL". Тут Вы не толькі знойдзеце шмат карыснай і цікавай для сябе інфармацыі, але і эканоміце цэлыя гады каштоўнага часу.

Аксана Якімава — чые вершы я прапануючы чытачам “Беларуска-га універсітэта” — спасцігае Менск, беларускі народ, беларускую культуру амаль чатыры месяцы. Да таго яна жыла ва Украіне. Там вывучыла ўкраінскую мову, пачала пісаць вершы. Прыехаўшы ў Беларусь, зацікавілася культурай нашае зямлі (хаця даволі складана вывучаць мову народа, калі ёй мала хто карыстаецца ў паўсядзённым жыцці...). Зараз марыць паступіць на факультэт журналістыкі БДУ.

Вось, зрэшты, і ўсе звесткі пра сённяшняю госьцю газеты. А пра ейныя духоўныя сьветы, погляды на жыццё найлепей меркаваць зь вершаў.

Сімвалічна й тое, што сённяшняя публікацыя Аксаны ўвабрала ўкраінскую, беларускую і рускую мовы. Тыя, што калісьці ўзьніклі й разьвіваліся на тэрыторыях Кіеўскай Русі й Вялікага княства Літоўскага, Рускага і Жамойцкага.

Уладзімір Пучынскі-Пірог, рэдактар аддзела газеты “Дзеці і мы”

Вночі небо — колиханка,
для душі, для думи.
І луна, як полонянка,
серед зір задуми.
То не зірка, а то мрія
засяяла, впала.
Чья то зірка? Чье то щастя
у ночі пропало.

Ну, а може то бажання
чыесь загадалось
довгожданне, що чекалось,
довго не збувалось.
Часто з темні на землю
падали ці зорі.
Хай то будуть зорі щастя,
а не зорі болю.

Перед нами не раз клали
хліб, і хрест, і волю.
Виберав хто що міг.
В кого яка доля.

Що я виберу? Не знаю,
коли знов так буде.
Може хрест, а може волю,
може хліба волю.

Чогось люди не простять,
за щось Бог скарае.
За щось своя рідна совість
душить, загривае.

Скільки злості та неправди,
коли оглянутись.
Ніщо пам'ять не стирає,
а хочеться забути.

Двое. Тихо. Не замайте.
Бо вони, мов у марі.
Тихо, тихше, не чіпайте.
Хай побудуть у ві сні.
Тут зустрілись очі сині,
Нижніх пальців білізна
З вічним поглядом кохання,
З казкою кохання сна.

Не шукайте на землі їх.
Тільки ангелам дано
Те прощання, і любов та,
І чекання майбуття.

Огромное солнце - красный
фонарь -
глянуло из-за туч.
И нежно-нежно землю обнял светила
розовый луч.
То совершенство, что Бог нам послал
мне суждено увидеть,
как ожерелье в стихи сложить
и людям в сердца отдать.

Рэдакцыя газеты “Беларускі універсітэт” прадстаўляе чытачам вершы студэнткі IV курса філалагічнага факультэта Алены Сярко. Той-сёй мог пабачыць яе вершы ў часопісе “Першацвет”, сапсаваныя бяздарнай рэдактурай. Мы падаем у аўтарскай рэдакцыі.

Я пішу свае жаданьні на шыбах,
Але потым крэсьлю ўсе запісы.
Каб ніхто іншы ня ведаў,
Што мне патрэбна.

Жахі і Кон спрадвеку былі тут. Балывалі, гасілі сьвечку... Пясок сыплецца праз пальцы. Імгненьні складаюць тое, што называюць — “Час”. Імгненьні шчасця: лічу секунды, гадзіны, ночы; імгненьні смутку і тугі: сьлёзы, думкі, чаканьні... Пясок Часу — імгненьні — адбірае ўсё.

А я вярнуцца не паспею,
І застануся там, а
Тут — сьпяваць завею будзе Фея
І плясці падман.
І толькі мне самотна будзе
Пад цёплым покрывам начы.
— Сьпявай, Завая,— скажуць людзі.
— А калі не, тады — ідзі.

Я ўбачыў яе і
падумаў:
гэта мае жыццё,
а яна — гэта мой лёс.
Так спляліся
Жыццё і Лёс,
Час і Прастора.
І сказаў Нехта —
“Гэта Каханьне”.

Навошта я свой лёс
Табе аддаць жадаю?!
Бадзяцца па Зямлі?—
Блукаю па Зямлі;
Ўжо Восені ня стане,
А я свой лёс
Табе аддаць жадаю.

Жахі ў чырвані неба —
цёмны — сьвітанак — упаў на Зямлю.
І змрочна-прыгожа кіпелі аблогі.
Ружаю чорнай плылі —
плылі
плачуць.

Пад нагамі шапаціць лісьце
адыходзячага лета.
Іду за зданямі — Мужчыны і Жанчыны.
Яны праходзяць праз браму Кальварыі,
але я не магу патрапіць на кладзі:
зачынена.
Пры сьвятле месяца яны набліжаюцца
да касцёла.
Рухаюцца, рухаюцца... і знікаюць.
Я ператвараюся ў птушку...

Спроба зразумець

Тры мастакі — кінарэжысёр, музыкант, скульптар. Тры біяграфіі, тры асобы, тры фільмы... Што аб'яднала гэтых лёсы? Час, у якім жылі і тварылі яны? Ідэя, якой служылі?

Гэтыя фільмы прысвечаныя праблеме адказнасці мастака ў гады фашысцкага дэспатызму. Лені Рыфеншталь нацызм прадаставіў шанцы, якія яна нідзё больш не магла б атрымаць. За сваё жыццё яна асвоіла шмат спецыяльнасцей: танцоўшчыца, актрыса, рэжысёр ігравых фільмаў, фатограф, ныралшчыца з аквалангам, — і ўсе аднолькава паспяхова. Фільм “Трыумф волі” аб партызанскай нацыяналізацыі ў 1934 года прынес ёй славу рэжысёра і прызнанне нацысцкай дзяржавы. Яна так здымала і маніравала свае поўныя эмоцыі кадры, што яны выклікалі і ў гледачоў тыя ж пачуцці, якія валодалі ўдзельнікамі з’езда.

Арно Брэкер рана атрымаў прызнанне таленавітага скульптара. Ён лічыў, што прызначанае яго вышэй за выкананне прыватных заказаў і эцюдаў на гістарычныя тэмы. Таму, калі ў асобе Гітлера яму прадаставіўся шанец, Брэкер тут жа схопіўся за яго. Ён стварае ачуждзеныя людзей-машыны, прызначаныя для выканання чужой волі. Мелодыі для прапагандыс-

цкіх фільмаў, як “Баявое хрышчэнне” (1939 год) — аб уварванні нямецкіх войскаў у Польшу, ці ў якасці музычнага фону для радыёперадач Норберт Шульцэ пісаў на заказ. Яму было абяцана, хто заказчык. Ён рана навучыўся прыстасоўвацца. “Мяне выхоўвалі выдатным”, — кажа Норберт Шульцэ амаль у самым пачатку фільма.

Дык што ж нясуць гэтыя тры фільмы? Спробу рэабілітацыі мастацтва гэтых людзей ці апраўданне іх дзейнасці? Гэтыя стужкі ўяўляюць сабой вынік шматгадовай дыскусіі аб мастацтве пры нацыяналізацыі і мастаках, якія прадстаўлялі яго. Аднак фільмы не завяршаюць гэтую дыскусію, а хутчэй прымушаюць зноў і зноў вяртацца да яе.

Стужкі паказалі, што самі гэтыя мастакі не лічылі сябе нацыстамі. Лені Рыфеншталь спасылалася на лёс, які жорстка абышоўся з ёй, не прадаставіўшы свабоды выбару. Норберт Шульцэ сваю музыку пісаў ахвотна. “Музыка ўвогуле цу-

доўная”, — сцвярджаў ён. Артыст Жан Марэ расказаў, што Арно Брэкер сваім хадаініцтвам перада гестапа выратаваў яго ад арышту. І думаю, што не памылюся, сказаўшы, што галоўнай ідэяй фільмаў была спроба зразумець псіхалагічныя аспекты, якія кіруюць мастаком пры выбары шляху ў цяжкіх умовах. Творы Лені Рыфеншталь, Арно Брэкера і Норберта Шульцэ ў першую чаргу з’яўляліся ўсё ж мастацтвам, якое ў ГДР замоўчвалася многія гады. І гэтыя творы маюць для нас каштоўнасць яшчэ і таму, што даюць уяўленне аб эпасе, у якой жылі і тварылі мастакі, ідучы ў нагу з рэжымам.

І мне здаецца, што ўсё ж на адны вагі нельга ставіць мастацкую каштоўнасць твораў і ідэю, якой яны служылі.

**Падрыхтавала
П. Грушына**

P.S. Праграма дакументальных фільмаў “Сервільнае мастацтва” дэманстравалася ў кінатэатры “Піянер” 8-10 лютага.

Смалянскі замак

Дзень добры, стары замак...

Я зноў вярнулася да цябе. І ў думках буду вяртацца яшчэ не аднойчы. Я зразумела гэта пасля першага спаткання з табой. У чым тваё прыцягненне? Мажліва, у тым, што прынята называць сувяззю са сваімі каранямі...

Пры кожным новым спатканні Смалянскі замак паўстае перад мною цалкам іншым, незнаёмым. Вось і зараз горда ўзвышаюцца рэшткі тваёй вяртавой вежы ў прамянях заката нага сонца. І мне здаецца, што ўсё ўбачанае за час доўгага жыцця ты бязгучна распаўдаеш. Гэта нельга растлумачыць, гэта можна адчуць.

Мажліва, гэтакаса адчуваў тутэйшыя мясціны вялікі наш пісьменнік Уладзімір Караткевіч, які ў маладосці жыў у Оршы. Мажліва, тут, на Аршаншчыне, на руінах Смалянскага замка, у такі ж закатны час натхніла Майстра задума “Чорнага замка Альшанскага”. Мажліва, таямнічымі сцяжынкамі тутэйшых балот, у яго ўяўленні,

скакала “Дзікае паляванне караля Стаха”.

Ведаю, што гэта толькі мае мроі. Але ж, калі Смалянскі замак прымушае прыгадваць тое, што ніколі не бачыла, значыць, існуе ў свеце пераемнасць пакаленняў і наша спатканне адбылося невыпадкова!

Што бачылі пустыя вачыцы вокнаў Смалянскага замку? Раці ганарлівага Радзівіла і атрады мяцежнага Сапегі? Ці не прыгадвае ён разгульную і славалюбную беларускую шляхту, якая па начах піравала ў яго залах, а ўранку выяжджала на бітву за свабоду Бацькаўшчыны?

Смалянскі замак не здолелі канчаткова знішчыць ні агонь шведскіх марцір у Паўночнай вайну, ні фашысцкія авіябомбы, ні “мудрае” гаспадаранне камуністаў. Ён вышэй і чысцей за людскую марнасць і нікчэмнасць. Менавіта таму я зноў і зноў буду вяртацца ў думках да замка, спрабуючы асэнсаваць яго спрадвечную загадку.

Наталля Сарока

БЕЛАРУСКИ УНИВЕРСИТЕТ

Заснавальнік газеты -
рэктарат Беларускага
дзяржаўнага ўніверсітэта

Мінская паліграфічная фабрыка
“Чырвоная зорка” МВПА імя Я. Коласа.
220079, г. Мінск, 1-ы Загарадны зав., 3.

Газета падпісана ў друку ў 12.00.

15 лютага
Зак. 2001.
Т. 1000 экз.

220080, Мінск-80,
Універсітэцкі гарадок,
вул. Бабруйская, 9,
паверх 4, пакоі 411-412,
тэлефон 206827.

В.а. рэдактара
Т.М. Казак